

'Een architect moet zich wegcijferen' ; Hubert-Jan Henket, winnaar BNA-kubus, vindt dat architectuur zijn sociale functie is kwijtgeraakt 'Een gebouw moet eigentijds zijn, niet modieus'

Van onze medewerker Ludo Diels

De meeste hedendaagse architectuur is te bombastisch, en renovaties als bij het Rijksmuseum gebeuren te weinig in de geest van het gebouw. Zelf wil architect Hubert-Jan Henket vooral een dienaar zijn.

Zijn eigen werk straalt vooral rust uit, is transparant. Hij werd geprezen om de nieuwbouw van het De Vriese paviljoen van museum Boijmans Van Beuningen. Zijn renovatie van het Haarlemse Teylers museum werd een voorbeeld. En morgen krijgt Hubert-Jan Henket, samen met Wessel de Jonge, de BNA Kubus, de prijs van vakgenoten voor 'de beste revitalisering van gebouwen'.

Maar zelf wil Henket (Heerlen 1940), vanaf de vroege jaren zeventig tot heden hoogleraar architectuur aan de Technische Universiteit van Delft, vooral een dienaar zijn. 'Architecten zouden gebouwen moeten maken of van de sloophamer redden, waar we als gebruiker beter van worden. Ik geloof in een samenleving die 'maakbaarder' is dan we nu vinden.'

Volgens Henket is de vorm tegenwoordig belangrijker geworden dan het sociale aspect. Dat verklaart bijvoorbeeld het succes van spectaculaire gebouwen als het Guggenheim van Bilbao of het Groninger Museum. 'Maar architecten hebben een verantwoordelijkheid, want we oefenen invloed uit op het wel en wee van de samenleving. Ik geloof dat mensen door een goed gebouw positief kunnen worden beïnvloed. Mijn geestverwanten John Habraken en Aldo van Eyck bouwden ook met name in dienst van de gebruikers. Wat ik zelf bouw gaat daarom niet de strijd aan met het bestaande.'

En dus, zelfs al zijn ze vaak als wegwerparchitectuur ontworpen, moeten gebouwen volgens Henket bewaard worden, omdat ze een band met ons verleden verklaren. 'De gebouwen geven onze verbeelding wortels in een tijd waarin alles zo snel gaat. Economische redenen liggen aan renovatie of herbestemming bijna nooit ten grondslag, omdat het in praktisch alle gevallen duurder is dan nieuwbouw. Mij gaat het om de duurzaamheid van de esthetiek. Om de vraag hoe je een gebouw eigentijds houdt zonder afhankelijk te zijn van de grillen van de mode.'

Daarom ook is Henket niet te spreken over de manier waarop het Rijksmuseum wordt verbouwd. 'Ik geloof niet dat de Stadhouderskade met die coniferen een gift is aan de openbare ruimte van Amsterdam. Het hele Rijksmuseum wordt te veel afgesloten en ontbeert een open structuur.

'In ons ontwerp wilden we dichter bij de geest van Cuypers blijven. Hij had het bewust als een poortgebouw ontworpen, waar verkeer doorheen kan. Ik wilde die doorgang in ere herstellen. Bovendien zou mijn ontwerp magender zijn.

'Het huidige ontwerp is mij te bombastisch, terwijl kunst in onze samenleving juist veel meer met het dagelijkse leven vermengd is. Ik zou de onderdoorgang openbaar houden

en de zijkanten van de atria - net als bij het Louvre in Parijs - voorzien van een transparante structuur. Vanaf de straat zijn dan de kunstwerken te zien.'

Natuurlijk heeft Henket ook goede voorbeelden van restauratie. 'De renovatie van Joop van Stigt van de gebouwen van de Amsterdamse School vind ik goed gelukt, evenals de verbouwing van het Glaspaleis in Heerlen door Jo Coenen en Wiel Arets. Mijn project met Wessel de Jonge van het door Duiker in de periode 1926 -1932 gemaakte Sanatorium Zonnestraal in Hilversum, komt uitermate goed uit de verf.'

Gebruikskunst is immers de essentie van architectuur: 'De functionaliteit moet bij renovatie of herbestemming van een gebouw altijd overeind blijven. Neem mijn paviljoen bij Boijmans van Beuningen. Dat geeft zich gewonnen omdat het niet de strijd aangaat met de verticale massieve bakstenen structuur van het ontwerp van Van der Steur uit 1935.

'Herbestemming en restauratie zijn de moeilijkste zaken die er zijn. Ik moet me met mijn ontwerp als het ware wegcijferen. Je hebt namelijk te maken met de ideeën van de voorganger die je moet respecteren.'

Bron: De Volkskrant van 12 november 2004